

نشریه علمی پژوهشی مواد پیشرفته و پوششهای نوین- ۳۶ (۱۴۰۰)۲۶۴۴ =۲۶۴۴

بررسی اثر رسوب نانو ذرات Ag بر خواص فوتوکاتالیستی $\mathrm{C_3N_4}$ برای حذف آنتی بیوتیک تتراسایکلین

سید علی حسنزادہ تبریزی*`

۱ دانشیار، مرکز تحقیقات مواد پیشرفته، دانشکده مهندسی مواد، واحد نجفاَباد، دانشگاه اَزاد اسلامی، نجفاَباد، ایران

برخی آلایندههای آلی میتوانند بدون آنکه توسط روشهای معمول تصفیه حذف شوند وارد آب آشامیدنی شوند. یک گروه از این آلایندهها آنتی بیوتیکها هستند که در صورت حضور در آب و ورود به بدن انسان، بهمرورزمان سبب مقاومت باکتریها می شوند. بنابراین یافتن روشها و مواد جدیدی که بتواند این گروه از آلایندهها را از محیط حذف کند از اهمیت بالایی برخوردار است. در تحقیق حاضر نانو لایههای کربن نیترید که یک نیمههادی در محدوده

بر عرومار سنعان در عصیای عصر عرو دی بعای عربی عیرید می بیدید می بید علی عربی در مان ان در ات نقره نور مرئی است به روش تجزیه حرارتی دی سیانامید تهیه شد و بر روی آن، نانو ذرات نقره آنتی بیوتیک تتراسایکلین در آبهای آلوده مورد بررسی قرار گرفت. پودر بدست آمده توسط میکروسکپ الکترونی عبوری، پراش اشعه ایکس، آزمون تعیین سطح ویژه و طیفسنجی فرابنفش –مرئی مشخصه یابی شد. نتایج نشان داد که کربن نیترید با موفقیت سنتز شده و نانو ذرات نقره با ابعاد ۳۰ نانومتر بر روی سطح کربن نیترید قرار گرفته اند. مقدار شکاف انرژی نمونه کربن نیترید برابر ۲/۷ الکترون ولت به نانومتر افزایش می یابد و شکاف انرژی به حدود ۲/۶۷ الکترون ولت تغییر می کند. افزودن نانو ذرات نقره با جلوگیری از بازتر کیب الکترون –حفره باعث بهبود خواص فوتو کاتالیستی کربن نیترید شده ان نوره با جلوگیری از بازتر کیب الکترون –حفره باعث بهبود خواص فوتو کاتالیستی کربن نیترید شده نمونه حاوی دو درصد وزنی نقره دارای بالاترین خواص فوتو کاتالیستی کربن نیترید شده نانو ذرات نمونه حاوی دو درصد وزنی نقره دارای بالاترین خواص فوتو کاتالیستی کربن نیترید شده نمونه حاوی دو درصد وزنی نقره دارای بالاترین خواص فوتو کاتالیستی کربن نیترید شده ند. نمونه حاوی دو درصد وزنی نقره دارای بالاترین خواص فوتو کاتالیستی کربن نیترید شده ند. نمونه حاوی دو درصد وزنی نقره دارای بالاترین خواص فوتو کاتالیستی کربن نیترید شده ند. شوره با جلوگیری از بازتر کیب الکترون –دفره باعث بهبود خواص فوتو کاتالیستی کربن نیترید شده ند. نمونه حاوی دو درصد وزنی نقره دارای بالاترین خواص فوتو کاتالیستی کربن نیترید شده ند. شونه حاوی دو درصد وزنی نقره دارای بالاترین خواص فوتو کاتالیستی کرد مونه کامپوزیت تولیدی،

واژگان کلیدی

كربن نيتريد، نقره، فوتوكاتاليست، أنتىبيوتيك، تخريب

تاريخ دريافت: ۱۳۹۹/۰۹/۰۲

تاريخ پذيرش: ۱۴۰۰/۰۱/۱۶

The effects of Ag nanoparticles deposition on the photocatalytic activity of $C_{3}N_{4}$ for the degradation of tetracycline

S.A. Hassanzadeh-Tabrizi1*

1. Associate Professor, Advanced Materials Research Center, Department of Materials Engineering, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran

Abstract

Keywords

Some organic contaminants can enter drinking water without being removed by conventional treatment methods. One group of these contaminants are antibiotics that, if present in water and entering the human body, can cause bacterial

resistance over time. Therefore, finding new methods and materials that can remove this group of pollutants from the environment is significant. In the present study, carbon nitride nanolayers were prepared by heat decomposition of dicyanamide and then silver nanoparticles were deposited on the surface of carbon nitride. The photocatalytic properties of the synthesized composites for the degradation of the tetracycline in water were then investigated. The obtained powder was characterized by transmission electron microscopy, X-ray diffraction, surface area test and ultraviolet-visible spectroscopy. The results showed that carbon nitride was successfully synthesized and silver nanoparticles with average size of 30 nm were deposited on the carbon nitride surface. The produced samples showed absorption in the range of visible light (400 to 700 nm). Addition of silver nanoparticles improved the photocatalytic properties of carbon nitride by preventing electron-hole recombination. The sample containing 2 weight percent of silver had the highest photocatalytic properties. The produced composite samples degraded the tetracycline antibiotic in the water up to 89% after 30 min. The reaction rate constant increased from 0.0087 min⁻¹ in the pure carbon nitride sample to 0.036 min⁻¹ after deposition of silver nanoparticles.

Carbon nitride, Silver, Photocatalyst, Antibiotic, Degradation

۱ – مقدمه

آلودگی آبها به آنتیبیوتیک یکی از معضلات جدی سالهای اخیر انسان است. حضور این مواد در محیط عمدتاً از آنتی بیوتیکهای دورریز در فرآیند تولید شرکتهای آنتیبیوتیک، پسماندهای آنتیبیوتیکی دور ریخته شده توسط بیمارستانها، آنتیبیوتیکهای تخلیهشده از طریق مدفوع و ادرار انسان و غیره ناشی می شود [۱]. در حال حاضر، آسیبهای ناشی از استفاده بی رویه آنتی بیوتیکها و یا ورود ناخواسته آنها به آب آشامیدنی سبب شده است تا مقاومت میکروار گانیسمهای بیماریزا در برابر آنتیبیوتیکها افزایش یابد و همچنین این مواد آسیب جدی به تعادل اکولوژیکی و سلامت انسان وارد کردهاند. علاوه بر این تجمع طولانی مدت آنتی بیوتیک ها در محیطزیست سرطان زا است [۲, ۳]. آنتی بیوتیک تتراسایکلین به عنوان یکی از پر کاربردترین آنتی بیوتیکهای مورداستفاده در سراسر جهان، در صنایع دارویی، دامداری و پرورش آبزیان بهطور گستردهای مورداستفاده قرار می گیرد. مطالعات نشان داده است که مقداری از آنتی بیوتیک تتراسایکلین نمى تواند به طور كامل جذب شود و دفع مى شود. انتشار تتراسايكلين و تخريب دشوار آن، آسيب بزرگی به اکوسيستمها و سلامت انسان وارد کرده است [۴–۶]. بنابراین، از تتراسایکلین بهعنوان نماینده آنتي بيوتيكها در اين مطالعه استفاده خواهد شد. شكل ۱ الف ساختار آنتی بیوتیک مورداستفاده در این تحقیق نشان دادهشده است.

واکنشهای فوتوکاتالیستی با استفاده از نیمههادیها و نور خورشید برای انجام واکنشها، یک فناوری کارآمد است که به دلیل امکان دستیابی به چرخه انرژی بدون آلودگی محیطزیست موردتوجه است [۷]. آنچه کاربرد این فناوری را محدود می کند این است که مهمترین مواد نیمه هادی مورداستفاده در این فرایند، تحت تابش اشعه فرابنفش فعال هستند، این در حالی است که نور خورشید به عنوان یک منبع انرژی پاک، تنها حاوی حدود ۴ درصد تابش فرابنفش است. بنابراین طراحی و توسعه فوتوکاتالیستهای جدید مبتنی بر نور مرئی برای استفاده مناسب از انرژی خورشیدی بسیار موردتوجه قرارگرفته است. کربن نیترید (C_3N_4)، یک فوتوکاتالیست مؤثر است. این ماده به دلیل مزایایی همچون هزینه ساخت کم، پایداری بالا و غیر سمی بودن، توجه زیادی را به خود جلب کرده است [۸]. کربن نیترید در تصفیه آبهای آلوده، سلولهای خورشیدی، سنسورها و جذب CO₂ مورداستفاده قرار گرفته است [۹, ۱۰]. شکاف انرژی آن حدود ۲/۷ الكترون ولت است [11]. ساختار این ماده در شكل ۱ ب نشان داده شده است و شامل حلقههای هپتازین است. بااین حال، هنوز هم این ماده شبيه به ديگر فوتوكاتاليستها داراي نرخ تركيب بالاي الكترونهاي تهییج شده (-e) و حفرهها (h⁺) است که سبب محدودیت در استفاده از آن می شود. بااین حال، این ماده می تواند در محدوده نور مرئی عملکرد فوتو کاتالیستی داشته باشد [۱۲]. برای غلبه بر این مشکل و افزایش عملكرد فتوكاتاليستي، روشهاي مختلفي ازجمله آلاييدن اين ماده با عناصر فلزی یا غیرفلزی [۱۳]، رسوب فلزات نجیب [۱۴, ۱۵]، یا

جفت کردن این ماده با دیگر نیمههادیها استفاده میشود [۶۲, ۱۷]. در میان این راهکارها، اتصال سایر فلزات نجیب با $C_{3}N_{4}$ برای ساخت یک سیستم فوتوکاتالیستی ناهمگون بهعنوان یک روش عالی برای بهبود کارایی فوتوکاتالیستی کربن نیترید در نظر گرفته میشود. قرار دادن فلزات نجیب بر روی سطح نیمههادی باعث تشدید پلاسمون سطح میشود. نوسان منسجم جمعی الکترونهای سطحی باعث میشود تا نانو ذرات فلزات نجیب برای جذب نور مرئی مورداستفاده قرار گیرند [۱۹, ۱۸].

در تحقیق حاضر نانو ذرات نقره بر روی سطح کربن نیترید رسوب داده می شود به طوری که بتوان از بازتر کیب الکترون – حفره در کامپوزیت سنتز شده هنگام فرایند فوتو کاتالیستی جلوگیری کرد و همچنین با فعال سازی مکانیزم تشدید پلاسمون سطح، جذب نور مرئی را افزایش داد.

۲- بخش تجربی ۱-۲- مواد

مواد اولیه مورداستفاده در این تحقیق شامل دی سیانامید و نیترات نقره (AgNO₃) از شرکت سیگما آلدریچ بودند. این مواد بهصورت مستقیم و بدون انجام عملیات خالصسازی در آزمایشها مورداستفاده قرار گرفتند. از تری اتانول آمین (TEOA) از شرکت مرک نیز استفاده شد. همچنین از آب دو بار تقطیرشده نیز به عنوان حلال فرایند استفاده شد. آنتی بیوتیک تتراسایکلین از شرکت مرک و بهصورت یک پودر زردرنگ خریداری شد.

۲-۲ روش ساخت نمونهها ۲-۲-۲ سنتز ورقهای کربن نیترید به روش کلسیناسیون دومرحلهای

۵۵۰ گرم دی سیانامید درون بوته ای قرار داده شد و تا دمای ۵۵۰ درجه سانتی گراد با نرخ حرارت دهی ۴ درجه سانتی گراد بر دقیقه در کوره به مدت ۴ ساعت در هوای ساکن حرارت داده شد. پس از واکنش، بوته در دمای اتاق خنک شد. ماده بدست آمده تکههای زردرنگ بود که این تکهها خردشده و برای افزایش سطح ویژه با استفاده از روش اکسیداسیون سطحی دوباره در کوره قرار گرفت. در این حالت دمای کوره ۴۶۰ درجه سانتی گراد و مدتزمان عملیات ۲ ساعت بود. پودر بدست آمده در این مرحله از حالت زرد پررنگ به زرد کمرنگ تغییر رنگ داد که پودر حاصل $C_3 N_4$ نام گذاری شد.

۲-۲-۲ اعمال نانو ذرات نقره بر سطح کربن نیترید گرافیته به روش رسوب نوری

پس از سنتز کربن نیترید برای افزودن نانو ذرات نقره بر سطح آنها

فرایند رسوبگذاری نوری انجام گرفت. ابتدا مقدار ۰/۰۱۵۷ گرم AgNO₃ در آب حل شد سپس ۱ گرم کربن نیترید بهصورت پودر به آن اضافه شد. سپس ۱ درصد وزنی تری اتانول آمین به مخلوط اضافه شد و محفظه خلاً شد تا فرایند احیا یون نقره بهخوبی صورت گیرد. سپس این مخلوط در معرض نور مرئی قرار گرفت تا فرایند رسوبگذاری نوری انجام شود. برای بهینهسازی مقدار Ag در این کامپوزیت برای فعالیت فوتوکاتالیستی، مجموعهای از کامپوزیتهای حاوی مقادیر ۱،۲ و ۳ درصد وزنی نقره ساخته شد.

۳-۲- مشخصه یابی

جهت بررسی نمودن ساختار کریستالی فازهای سنتز شده از دستگاه پراش پرتوایکس Philips مدل Xpert استفاده گردید. لامپ دستگاه اشعه ایکس از جنس فلز مس دارای طول موج ۱/۵۴ آنگستروم بود. مورفولوژی و اندازه ذرات نمونهها با استفاده از TEM, JEOL JEM 1230 op-) انجام گرفت. از طیفسنجی فرابنفش–مرئی میکروسکوپ الکترونی عبوری (-UV-Vis spectroscopy 3600 -NIR) نوری مواد تولیدشده استفاده گردید. برای اندازه گیری سطح ویژه مواد سنتز شده از آنالیز BET و دستگاه NOVA 2000 استفاده شد.

٤-٢- أزمون فوتوكاتاليستى تخريب تتراسايكلين

تتراسایکلین، بهعنوان باقیمانده آنتی بیوتیک بهعنوان شاخص برای ارزیابی فعالیتهای فوتوکاتالیستی ماده سنتز شده انتخاب شد. ۶۰ میلی گرم فوتوکاتالیست در ۳۰ میلی لیتر محلول آبی حاوی تتراساکلین (۲۰ میلی گرم در لیتر) پراکنده شد. سپس نمونهها تحت نور مرئی توسط یک لامپ قوس زنون ۵۰۰ وات قرار گرفت. سوسپانسیون در فواصل زمانی معین خارج و فیلتر شد تا ذرات جامد آن جدا شود. تغییر غلظت تتراساکلین با اندازه گیری میزان جذب در ۵۰۳ نانومتر با دستگاه اسپکتروفتومتر اندازه گیری شد.

۳- نتایج و بحث

شکل ۲، الگوی پراش پرتوایکس نمونه کربن نیترید خالص و نمونههای حاوی ۱، ۲ و ۳ درصد وزنی نقره را نشان می دهد. همان طور که مشخص است در نمونه بدون نقره پیکهای در حوالی ۱۳/۱ و ۲۷/۲ درجه مشاهده می شود که به ترتیب به صفحات (۱۰۰) و (۲۰۰) و به فاز کربن نیترید با ساختار هگزاگونال و با شماره کارت JCPDS 87-1526 نسبت داد می شود و تشکیل این فاز را تائید می کند. هیچ ناخالصی در نمونه مشاهده نمی شود که نشانگر خلوص محصول است. برای کامپوزیتهای حاوی نقره علاوه بر پیکهای کربن نیترید با همان شماره کارت JCPDS 87-1526 علاوه بر پیکهای کربن نیترید با همان شماره کارت 40-1526

شکل ۲: الگوی پراش پرتوایکس نمونههای کربن نیترید خالص و حاوی ۱، ۲ و ۳ درصد وزنی نقره

صفحههای (۱۱۱) و (۲۰۰) مشاهده شد که نشان دهنده وجود نقره با ساختار مكعبى و شماره كارت JCPDS 04-0783 است. اين نتيجه بهوضوح احيا يون Ag و تشكيل نانو ذرات فلزى نقره را در فرایند رسوبگذاری نوری نشان میدهد. همچنین تغییری در پیکهای کربن نیترید مشاهده نشد که نشاندهنده عدمتغییر در ساختار کریستالی این ماده پس از فرایند رسوبگذاری نقره است. بنابراین می توان نتیجه گرفت در این فرایند رسوب نوری نانو نقره بر سطح اتفاق افتاده است و عنصر نقره وارد ساختار كربن نيتريد نشده و تأثیری بر روی آن نگذاشته است. با افزایش مقدار نقره در نمونهها شدت پیکهای نقره بیشتر می شود که تائید کننده مقدار بیشتر این فاز در کامپوزیت است. مکانیزم تشکیل نانو ذرات نقره در هنگام فرایند رسوب دهی نوری به این صورت است که وقتی نیمه هادی در محیطی که حاوی یونهای نقره باشد قرار گیرد و تحت C_3N_4 تابش فوتونهای نوری قرار بگیرد، در سطح آن الکترون و حفره ايجاد مي شود. الكترون هاي توليدي مي توانند باعث احياي يون هاي نقره شده و این نانو ذرات بر سطح نقره رسوب می کنند و حفرهها توسط ترى اتانول امين مصرف مىشوند تا واكنشها ادامه يابد [77-77]

شکل ۳ طیف FTIR نمونههای کربن نیترید خالص و حاوی ۱،

۲ و ۳ درصد وزنی نقره را نشان می دهد. همان طور که از شکل مشخص است ارتعاشهای کششی در محدوده ^{۱-}۲۰۰ د۲۰۰ ۱۲۰۰ که شامل ارتعاشات در ۱۶۳۸، ۱۵۶۸، ۱۴۱۷، ۱۳۵۵ و ^{۱-}cm ۱۲۵۰ می باشند مربوط به هتروسیکلهای کربن نیترید (C–N=C) می باشند و برای همه نمونهها مشاهده می شود. علاوه بر این می ارتعاش در محدوده ^{۱-}۲۰ ۸۰۸ مربوط به حلقههای تریازین در ساختار کربن نیترید است [۲۳, ۲۴]. پیک جذبی پهن که در محدوده ^{۱-} ۳۵۰۰ هربوط به گروههای OH در اثر جذب آب توسط نمونهها است [۲۵].

با افزودن نقره به کربن نیترید تغییر خاصی مشاهده نشد. عدمتغییر شاید به این دلیل باشد که این روش معمولاً پیوندهایی که قطبیت داشته باشند را نشان میدهد درحالی که نانو ذرات نقره چنین پیوندهایی ندارند و درنتیجه افزودن نقره اثری بر نتایج FTIR ندارد. نتایج آنالیز FTIR نیز تشکیل ساختار کربن نیترید را در اثر تجزیه حرارتی دی سیانامید تائید می کند و نشان میدهد افزودن نانو نقره در فرایند رسوب گذاری نوری اثری بر پیوندها و ساختار آن ندارد.

برای بررسی خواص نوری نمونههای سنتز شده از طیفسنجی UV-Vis استفاده شد و نتایج آن در شکل ۴ نشان دادهشده است.

350

400

450

500

300 1250 12568 1417 1325 1250 80 C₃N₄-3wt%Ag Transmittance (a.u. C₃N₄-2wt%Ag C₃N₄-1wt%Ag C₃N₄ 3400 2400 1400 400 Wavenumber (cm⁻¹) شکل ۳: طیفهای FTIR نمونههای کربن نیترید خالص و حاوی ۱، ۲ و ۳ درصد وزنی نقره Absorbance (a.u. C₃N₄-3wt%Ag C₃N₄-1wt%Ag C₃N₄

Wavelength (nm) شکل ۶: طیفهای UV-Vis از نمونههای کربن نیترید خالص و حاوی ۱، ۲ و ۳ درصد وزنی نقره

600

650

700

750

800

550

نشریه علمی پژوهشی مواد پیشرفته و پوششهای نوین ۲۶ (۱۴۰۰)

1771

نمونه کربن نیترید خالص دارای لبه جذب در حدود ۴۶۰ نانومتر است. با استفاده از رابطه بین انرژی و طول موج (رابطه ۱) میتوان انرژی شکاف نواری مواد را تعیین کرد. $E = \frac{hc}{hc}$ (1)

در این رابطه E انرژی شکاف نواری، h ثابت پلانک λ و 3.0×10⁸ m/s سرعت نور c ،(h=6.626× 10⁻³⁴ J s) طول موج است.

با جایگذاری مقادیر در رابطه ۱ و با توجه به این که T/V است مقدار انرژی شکاف نواری برابر 1J=10¹⁸×6.24 ev الکترونولت به دست می آید که با نتایج گزارش شده برای کربن نیترید خالص در منابع انطباق دارد [۲۶]. بعد از کامپوزیت کردن نمونهها با نقره منطقه جذب نور مرئی در محدوده ۴۵۰ تا ۵۷۰ نانومتر افزایش می یابد و شکاف انرژی به حدود ۲/۶۷ الکترون ولت تغییر می کند.. این پدیده در فوتو کاتالیستهای که با نانو ذراتی مثل نقره و طلا كاميوزيت شدهاند قبلاً نيز مشاهده شده و علت آن را پدیدهای به نام رزونانس پلاسمون سطحی گزارش کردهاند [۱۸, ۲۷, ۲۸]. تقابل نور با نانو ساختارهای نقره و یا طلا باعث این پدیده می شود. این پدیده، نوسان های هماهنگ و تجمعی الکترون های نانو ذرات است که توسط پرتو تابشی تحریک شده است. شرط نوسان به این صورت است که فرکانس فوتون های پرتو تابش شده با فركانس طبيعي الكترونهاي سطحي يكسان شود [۱۸]. بنابراین نانو ذرات فلزی با جذب فوتونهای نوری در محدوده نور جدول 1: سطح ویژه و متوسط قطر تخلخلهای نمونههای کربن نیترید خالص و حاوی ۱، ۲ و ۳ درصد وزنی نقره

مرئی، می تواند الکترون های پرانرژی ایجاد کند که این الکترون ها بازده فرایندهای فوتوکاتالیستی را افزایش میدهند. لازم به ذکر است در اغلب فلزات، فرکانس پلاسمون سطحی در فرکانس های نور فرابنفش رخ میدهد، لذا تقریباً تمام نور مرئی برخورد کرده به سطح، برگشت داده می شود اما برخی نانو ذرات مانند طلا و نقره دارای جذب در محدوده نور مرئی میباشند.

یکی از عوامل مهم که می تواند بر فعالیت های کاتالیستی اثر بگذارد سطح ویژه نمونهها است. در فرایندهای فتوکاتالیستی هر چه سطح ويژه بيشتر باشد مكان هاى فعال براى انجام واكنش ها بيشتر است و درنتیجه کارآمدی ماده فوتوکاتالیست بهبود می یابد. برای تعیین مساحت سطحی نمونهها از آزمون BET استفاده شد. جدول ۱ سطح ویژه و متوسط قطر تخلخلهای نمونههای ساخته شده با درصدهای مختلف نقره را نشان میدهد. با توجه به شکل مشاهده می شود نمونه فاقد نقره، سطح ویژه حدود ۱۱/۳ مترمربع بر گرم دارد. سطح ویژه نمونهها پس از رسوب گذاری نقره بر آنها افزایش مییابد. این افزایش سطح ویژه در نمونههای کامپوزیتی احتمالاً به علت بالا بودن سطح ویژه نانو ذرات نقره تولیدی است. علاوه بر این قطر تخلخلهای نمونه با رسوب گذاری نقره کاهش می یابد که می تواند به دلیل رسوب نانو ذرات نقره بر روی تخلخل های كربن نيتريد باشد.

برای بررسی ریزساختار نمونه تولیدی از نانو ذرات کامپوزیتی حاوی ۲ درصد وزنی نقره تصاویر میکروسکوپی TEM تهیه شد. نتیجه

20

30

Time (min)

40

50

60

شکل ٥: تصویر TEM نمونه کربن نیترید پوشش داده شده با ۲ درصد نقره

Degradation (%) 40 -20 -0. 10 ò شکل ٦: خاصیت فوتو کاتالیستی نمونه های کربن نیترید خالص و حاوی ۱، ۲ و ۳ درصد وزنى نقره در تخريب أنتى بيوتيك تتراسا يكلين

در شکل ۵ نشان دادهشده است. تصاویر TEM نشان میدهد که کربن نیترید بهصورت ساختار لایهای چروکخورده است که بهصورت کلوخه درآمدهاست و ذرات نقره کروی و با ابعاد حدود ۳۰ نانومتر بر سطح کربن نیترید رسوب کردهاند. ابعاد ذرات نقره رسوب کرده در نمونه تقریباً در یک محدوده کوچکی تغییر می کند که نشان دهند مزیت روش رسوب گذاری نوری در ساخت کامیوزیتها است.

فعاليت فوتو كاتاليستي نمونهها در تخريب أنتى بيوتيك تتراسا يكلين در معرض نور مرئی موردمطالعه قرار گرفت. قبل از انجام آزمایشهای اصلی، دو آزمایش کنترل انجام شد. برای این منظور یکبار آزمایش در حضور نور و بدون ماده فوتو کاتالیست بررسی شد و يکبار نيز آزمايش بدون حضور نور و باوجود ذرات فوتوكاتاليست انجام گرفت. هدف از این دو آزمایش کنترل این بود که مشخص شود که نور بهتنهایی باعث تخریب آنتی بیوتیک نمی شود و همچنین حضور نور علاوه بر ماده فوتوکاتالیست ساخته شده برای تخريب أنتى بيوتيك ضرورى است. شكل ۶ فعاليت فوتو كاتاليستى نمونههای تولیدی و همچنین آزمایشهای کنترل را نشان میدهد. نتایج آزمایش های کنترل نشان داد بدون نور، جذب یا تخریب بسيار كمى صورت مى گيرد و همچنين بدون ماده فوتوكاتاليستى و تحت نور هیچگونه تخریبی صورت نگرفته است که نشان میدهد آنتی بیوتیک پایدار است. بنابراین این نتایج نشان میدهد که فرایند تخریب در حضور همزمان ماده فوتوکاتالیستی و نور انجام می شود. همان طور که مشاهده می شود درصد تخریب نمونه کربن نیترید حاوی ۲ درصد نقره از نمونههای دیگر بیشتر است. بعدازاین نمونه، فوتوکاتالیستهای حاوی ۳ درصد و ۱ درصد و نمونه بدون نقره به ترتيب بالاترين درصد تخريب را نشان داد. بنابراين مي توان نتيجه گرفت نهتنها حضور نقره بلکه مقدار این فاز نیز تأثیر بسزایی در تخريب آنتى بيوتيك تتراسا يكلين دارد.

تخریب نمونهها بررسی شد. ثابت سرعت تخریب فوتوکاتالیستی آنتیبیوتیک در نور مرئی توسط معادله شبه درجه اول موردمطالعه قرار گرفت (رابطه ۲). از این معادله بهطور گسترده برای بررسی فعالیت سیستمهای فوتوکاتالیستی استفاده می شود [۲۹–۳۱].

$$\ln(\frac{c}{c_0}) = kt \tag{(7)}$$

در این رابطه C و $_{0}^{C}$ به ترتیب غلظت در زمان t و غلظت اولیه و k ثابت سرعت واکنش تخریب میباشند. با رسم منحنی ($C(C_{0})$ ثابت سرعت واکنش تخریب میباشند. با رسم منحنی (شکل برحسب زمان میتوان ثابت سرعت واکنش را محاسبه کرد (شکل V الف). همان طور که مشخص است شیبخط نمونه حاوی ۲ درصد نقره از بقیه نمونهها بیشتر است که به ثابت سرعت واکنش بیشتر این نمونه نسبت داده میشود. ثابت سرعت واکنشها (k) با بیشتر این نمونه نسبت داده میشود. ثابت سرعت واکنشها (k) با درصد نقره از شکل ۷ الف محاسبه شد و نتایج در شکل ۷ ب نمایش استفاده از شکل ۷ الف محاسبه شد و نتایج در شکل ۷ ب نمایش داده شد. ثابت سرعت واکنش برای نمونه حاوی ۲ درصد نقره درود ۲۰/۳۶ محاسبه شد که به ترتیب در حدود ۲/۱، ۵/۱ و ۴/۱ برابر نمونههای حاوی ۳ درصد نقره، ۱ درصد نقره و کربن نیترید خالص بود.

برای بررسی مکانیزم فوتوکاتالیستی و اثرات کامپوزیت شدن نمونهها و تأثیر آن بر راندمان تخریب آنتی بیوتیک تتراسایکلین میتوان به موارد زیر اشاره کرد. اولاً با توجه به این که فرایندهای کاتالیستی در سطح اتفاق میافتند یکی از پارامترهای مهم، سطح ویژه نمونهها است. همان طور که جدول ۱ نشان داد نمونهها پس از رسوبگذاری با نقره دارای سطح ویژه بیشتری بودند بنابراین یکی از عواملی که احتمالاً سبب بهبود راندمان نمونهها و افزایش ثابت سرعت واکنش میشود، افزایش سطح ویژه است. بااین حال در نمونه حاوی ۳ درصد نقره با این که سطح ویژه بیشتر است ولی راندمان فوتوکاتالیستی آن نسبت به کامپوزیت با ۲ درصد نقره کاهشیافته است که میتوان نتیجه گرفت علاوه بر سطح ویژه عوامل مهم دیگری نیز بر این فعالیت اثرگذار هستند. برای

شکل ۷: الف) سینتیک تخریب و ب) مقدار ثابت k بدست آمده از نمونه ها با مقادیر مختلف نقره

برای بررسی بهتر فعالیت فوتوکاتالیستی نمونهها، سینتیک

بررسى اين عوامل بايستى به مكانيزم فوتوكاتاليستى نمونهها توجه کرد. با تابش فوتون های نوری به کربن نیترید، الکترون و حفره ایجاد می شود. این الکترون و حفرهها باعث ایجاد گروههای فعال مثل رادیکالهای هیدروکسیل و اکسیژن بر سطح فوتوکاتالیست می شوند [۳۲]. این گروههای فعال با حمله به مولکولهای آنتی بیوتیک سبب تخریب آن ها می شوند. در این میان دو مشکل فعالیت فوتو کاتالیستی کربن نیترید را محدود می کند. اول این که بر اساس شکاف نواری این ماده که بر اساس شکل ۴ حدود ۲/۷ الکترونولت بدست آمد می تواند نور در محدوده ۴۶۰ نانومتر را جذب کند و طول موجهای بلندتر که در نور خورشید وجود دارند نمى توانند سبب ايجاد الكترون و حفره در اين ماده شوند. ثانيا گزارششده است که در این ماده نرخ بازترکیب الکترون- حفره بالا هست که سبب کاهش راندمان می شود [۳۳–۳۵]. افزودن نقره با اثر دوگانه مىتواند سبب بهبود خواص فوتوكاتاليستى نمونهها شود. اول دیدگاه قدیمی تر که گفته می شود بااتصال یک فلز نجيب به يکنيمه هادي، الکترونهاي توليدشده در اثر برخورد فوتون به نیمههادی به فلز نجیب مانند نقره انتقال می یابند و سبب جدا شدن الکترون و حفره و درنتیجه جلوگیری از بازترکیب این دو می شود [۳۶–۳۸]. علاوه بر این نظریه، دیدگاه جدیدتری نیز برای نانو ذرات فلزی نجیب مطرحشده است. بر این اساس این مواد قادرند تا با جذب فوتونهای نوری در محدوده طول موج نور مرئی، الکترونهای پرانرژی تولید کنند. این الکترونها میتوانند باعث افزایش راندمان فوتوکاتالیستی شوند [۳۹, ۴۰]. در تحقیق حاضر می توان این اثر را در شکل ۴ دید. همان طور که مشاهده شد با افزودن نقره یک محدوده جذب در طول موج نور مرئی به وجود مى آيد كه سبب بالا رفتن راندمان فوتو كاتاليستى مى شود. بااين حال گزارش شده است چنانچه مقدار نقره از حدی بیشتر شود میتواند با ايجاد مراكز بازتركيب الكترون-حفره سبب كاهش راندمان فوتوكاتاليستى شود [۴۱]. بنابراين كاهش فعاليت فوتوكاتاليستى

شکل A: مکانیزم فوتوکاتالیستی احتمالی کامپوزیت $C_{_3}N_4$ -Ag در تخریب تتراسایکلین

نمونهها با افزودن بیشتر از ۲ درصد نقره را میتوان به این پدیده نسبت داد. با توجه به آنچه گفته شد مکانیزم فوتوکاتالیستی در شکل ۸ نشان دادهشده است.

در ابتدا موقعیت نوارهای هدایت و ظرفیت با استفاده از روابط ۳ و ۴ محاسبه شد [۴۲, ۴۲].

$$E_{CB} = X - E_e - 1/2E_g \tag{(7)}$$

$$E_{VB} = E_{CB} + E_g \tag{(4)}$$

در این روابط ${
m E_{CB}}$ و ${
m E_{VB}}$ به ترتیب پتانسیل نوار هدایت و نوار ظرفیت، χ الکترونگاتیوته و E_{g} شکاف انرژی نیمههادی می باشند. علاوه بر این، E_e انرژی الکترون های آزاد و در حدود ۴/۵ الکترونولت است. الکترونگاتیوته برای کربن نیترید ۴/۷۳ الکترونولت است [۴۲]. با جایگذاری این اعداد در رابطه ۳، پتانسیل نوار هدایت ۱/۱۲– الکترونولت محاسبه شد و سپس بر اساس رابطه ۴ پتانسیل نوار ظرفیت ۱/۵۸ الکترونولت بدست آمد. بر این اساس پس از برخورد فوتون نوری و انتقال الکترون از نوار ظرفیت به نوار هدایت و همچنین ایجاد الکترون در اثر پدیده تشديد پلاسمون سطح، الكترونهاى توليدى با اكسيژن محلول واکنش کرده و رادیکالهای سوپراکسید (O_2^{-1}) تولید میکنند. این پدیده ازنظر الکتروشیمی امکانپذیر است زیرا همان طور که اشاره شد الکترونها در نوار هدایت کربن نیترید در پتانسیل ۱/۱۲ – الکترونولت قرار دارند و پتانسیل استاندارد تبدیل اکسیژن به رادیکالهای سوپراکسید برابر ۰۰/۳۳ الکترونولت هستند. این گونههای فعال به H2O2 و رادیکالهای هیدروکسیل تبدیل شده و مى توانند به مولكول هاى تتراسايكلين حمله كنند و أن ها را تخريب نمایند. حفرهها در نوار ظرفیت دارای پتانسیل ۱/۵۸ الکترونولت میباشند و با توجه به پتانسیل استاندارد تشکیل رادیکالهای هیدروکسیل از مولکول آب که حدود ۱/۹۹ الکترونولت است به نظر میرسد حفرهها توانایی اکسیداسیون آب را برای تشکیل این گونههای فعال ندارند. بااین حال گزارش شده است این حفرات

٥- مراجع
[1] F. Yuan, C. Hu, X. Hu, D. Wei, Y. Chen, J. Qu, Photodegradation and toxicity changes of antibiotics in UV and UV/H2O2 process, Journal of hazardous materials, 185 (2011) 1256-1263.

[2] L. Liu, W. Wu, J. Zhang, P. Lv, L. Xu, Y. Yan, Progress of research on the toxicology of antibiotic pollution in aquatic organisms, Acta Ecologica Sinica, 38 (2018) 36-41.

[3] M. González-Pleiter, S. Gonzalo, I. Rodea-Palomares, F. Leganés, R. Rosal, K. Boltes, E. Marco, F. Fernández-Piñas, Toxicity of five antibiotics and their mixtures towards photosynthetic aquatic organisms: implications for environmental risk assessment, Water research, 47 (2013) 2050-2064.

[4] X.-D. Zhu, Y.-J. Wang, R.-J. Sun, D.-M. Zhou, Photocatalytic degradation of tetracycline in aqueous solution by nanosized TiO2, Chemosphere, 92 (2013) 925-932.

[5] R. Daghrir, P. Drogui, Tetracycline antibiotics in the environment: a review, Environmental chemistry letters, 11 (2013) 209-227.

[6] B. Halling-Sørensen, G. Sengeløv, J. Tjørnelund, Toxicity of tetracyclines and tetracycline degradation products to environmentally relevant bacteria, including selected tetracycline-resistant bacteria, Archives of environmental contamination and toxicology, 42 (2002) 263-271.

[7] R. Pournajaf, S.A. Hassanzadeh-Tabrizi, Polyacrylamide synthesis of nanostructured copper aluminate for photocatalytic application, Journal of Advanced Materials and Processing, 5 (2018) 12-19.

[8] M. Bellardita, E.I. García-López, G. Marcì, I. Krivtsov, J.R. García, L. Palmisano, Selective photocatalytic oxidation of aromatic alcohols in water by using P-doped g-C3N4, Applied Catalysis B: Environmental, 220 (2018) 222-233.

[9] U. Caudillo-Flores, D. Rodríguez-Padrón, M.J. Muñoz-Batista, A. Kubacka, R. Luque, M. Fernández-García, Facile synthesis of B/gC 3 N 4 composite materials for the continuous-flow selective photoproduction of acetone, Green Chemistry, 22 (2020) 4975-4984.

[10] L.K. Putri, B.-J. Ng, C.-C. Er, W.-J. Ong, W.S.

می توانند مستقیماً به مولکول های آلی حمله کنند و آن ها را تخریب نمایند [۴۴].

٤- نتيجەگىرى

در این تحقیق کربن نیترید که یکنیمه رسانا با شکاف انرژی حدود ۲/۷ الکترونولت است و در محدودهی نور مرئی فعالیت دارد به روش تجزیه حرارتی سنتز شد سپس با درصدهای مختلف نقره کامیوزیت گردید. برای نشست نانو ذرات نقره بر روی کربن نیترید از روش رسوب گذاری نوری استفاده شد. کربن نیترید کامپوزیت شده با نقره با روش های مختلفی مثل BET ، TEM ، XRD، UV-Vis spectroscopy مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج پراش پرتوایکس نشان داد که نانو ذرات نقره کریستالی بر سطح کربن نیترید تشکیل شده و احیا یون نقره توسط روش رسوب گذاری نوری بهخوبى انجامشده است. تصوير ميكروسكوپ الكترونى عبورى نشان داد نانو ذرات نقره با اندازه حدود ۳۰ نانومتر بر روی سطح کربن نیترید تشکیل شده است. سطح ویژه نمونهها با رسوب گذاری نانو ذرات نقره به بیش از دو برابر افزایش یافت. همچنین با افزودن نانو ذرات نقره محدوده طول موج جذب نور (۴۵۰ تا ۵۷۰ نانومتر) افزایش یافت که احتمالاً به علت اثر رزونانس پلاسمونیک است. خواص فوتوكاتاليستى نمونه با بررسى اثر تخريب أنتى بيوتيك تتراسایکلین بررسی شد. نتایج نشان داد با افزودن نانو ذرات نقره تا ۲ درصد خواص فوتو کاتالیستی بهبود مییابد و پسازآن راندمان تخریب تا حدودی کم می شود. ثابت سرعت واکنش در نمونه حاوی ۲ درصد نقره ۰/۰۳۶ min⁻¹ محاسبه شد. همچنین مکانیزم احتمالي فرايند فوتوكاتاليستي بحث شد. نمونه حاوى ٢ درصد نقره، آنتی بیوتیک تتراسایکلین را در مدتزمان ۶۰ دقیقه تا ۸۹ درصد تخريب كرد.

1801

Chang, A.R. Mohamed, S.-P. Chai, Insights on the impact of doping levels in oxygen-doped gC3N4 and its effects on photocatalytic activity, Applied Surface Science, 504 (2020) 144427.

[11] S. Borthakur, P. Basyach, L. Kalita, K. Sonowal,
A. Tiwari, P. Chetia, L. Saikia, Sunlight assisted degradation of a pollutant dye in water by a WO 3@ gC
3 N 4 nanocomposite catalyst, New Journal of Chemistry, 44 (2020) 2947-2960.

[12] J. Jiang, J. Yu, S. Cao, Au/PtO nanoparticlemodified g-C3N4 for plasmon-enhanced photocatalytic hydrogen evolution under visible light, Journal of colloid and interface science, 461 (2016) 56-63.

[13] J. Hong, X. Xia, Y. Wang, R. Xu, Mesoporous carbon nitride with in situ sulfur doping for enhanced photocatalytic hydrogen evolution from water under visible light, Journal of Materials Chemistry, 22 (2012) 15006-15012.

[14] G. Gao, Y. Jiao, E.R. Waclawik, A. Du, Single atom (Pd/Pt) supported on graphitic carbon nitride as an efficient photocatalyst for visible-light reduction of carbon dioxide, Journal of the American Chemical Society, 138 (2016) 6292-6297.

[15] S. Wang, J. Zhan, K. Chen, A. Ali, L. Zeng, H. Zhao, W. Hu, L. Zhu, X. Xu, Potassium-Doped g-C3N4 Achieving Efficient Visible-Light-Driven CO2 Reduction, ACS Sustainable Chemistry & Engineering, 8 (2020) 8214-8222.

[16] G. Zhang, X. Zhu, D. Chen, N. Li, Q. Xu, H. Li, J. He, H. Xu, J. Lu, Hierarchical Z-scheme gC 3 N 4/Au/ZnIn 2 S 4 photocatalyst for highly enhanced visible-light photocatalytic nitric oxide removal and carbon dioxide conversion, Environmental Science: Nano, 7 (2020) 676-687.

[17] Y. Zhao, H. Shi, D. Yang, J. Fan, X. Hu, E. Liu, Fabrication of a Sb2MoO6/g-C3N4 photocatalyst for enhanced RhB degradation and H2 generation, The Journal of Physical Chemistry C, 124 (2020) 13771-13778.

[18] S. Linic, P. Christopher, D.B. Ingram, Plasmonic-metal nanostructures for efficient conversion of solar to chemical energy, Nature materials, 10 (2011) 911-921.

[19] K. Yuan, R. Qin, J. Yu, X. Li, L. Li, X. Yang, X.

Yu, Z. Lu, X. Zhang, H. Liu, Effects of localized surface plasmon resonance of Ag nanoparticles on luminescence of carbon dots with blue, green and yellow emission, Applied Surface Science, 502 (2020) 144277.

[20] S.C. Chan, M.A. Barteau, Preparation of highly uniform Ag/TiO2 and Au/TiO2 supported nanoparticle catalysts by photodeposition, Langmuir, 21 (2005) 5588-5595.

[21] J. Ma, X. Guo, Y. Zhang, H. Ge, Catalytic performance of TiO2@ Ag composites prepared by modified photodeposition method, Chemical Engineering Journal, 258 (2014) 247-253.

[22] J. Taing, M.H. Cheng, J.C. Hemminger, Photodeposition of Ag or Pt onto TiO2 nanoparticles decorated on step edges of HOPG, ACS nano, 5 (2011) 6325-6333.

[23] Y. Gao, J. Lin, Q. Zhang, H. Yu, F. Ding, B. Xu, Y. Sun, Z. Xu, Facile synthesis of heterostructured YVO4/g-C3N4/Ag photocatalysts with enhanced visible-light photocatalytic performance, Applied Catalysis B: Environmental, 224 (2018) 586-593.

[24] X. Wei, H. Liu, T. Li, Z. Jiang, W. Hu, Q. Niu, J. Chen, Three-dimensional flower heterojunction g-C3N4/Ag/ZnO composed of ultrathin nanosheets with enhanced photocatalytic performance, Journal of Photochemistry and Photobiology A: Chemistry, 390 (2020) 112342.

[25] Z. Sun, D. Yuan, H. Li, X. Duan, H. Sun, Z. Wang, X. Wei, H. Xu, C. Luan, D. Xu, Synthesis of yttrium aluminium garnet (YAG) by a new sol-gel method, J. Alloys Compd., 379 (2004) L1-L3.

[26] J. Liu, E. Hua, High photocatalytic activity of heptazine-based g-C3N4/SnS2 heterojunction and its origin: insights from hybrid DFT, The Journal of Physical Chemistry C, 121 (2017) 25827-25835.

[27] Y. Qu, R. Cheng, Q. Su, X. Duan, Plasmonic enhancements of photocatalytic activity of Pt/n-Si/Ag photodiodes using Au/Ag core/shell nanorods, Journal of the American Chemical Society, 133 (2011) 16730-16733.

[28] Q. Lang, Y. Chen, T. Huang, L. Yang, S. Zhong, L. Wu, J. Chen, S. Bai, Graphene "bridge" in transferring hot electrons from plasmonic Ag nanocubes

1801

to TiO2 nanosheets for enhanced visible light photocatalytic hydrogen evolution, Applied Catalysis B: Environmental, 220 (2018) 182-190.

[29] N. Daneshvar, M. Rabbani, N. Modirshahla, M. Behnajady, Kinetic modeling of photocatalytic degradation of Acid Red 27 in UV/TiO2 process, Journal of Photochemistry and Photobiology A: Chemistry, 168 (2004) 39-45.

[30] H.-j. Wang, X.-y. Chen, Kinetic analysis and energy efficiency of phenol degradation in a plasmaphotocatalysis system, Journal of hazardous materials, 186 (2011) 1888-1892.

[31] M. Rashed, A. El-Amin, Photocatalytic degradation of methyl orange in aqueous TiO2 under different solar irradiation sources, International Journal of Physical Sciences, 2 (2007) 73-81.

[32] J. Wen, J. Xie, X. Chen, X. Li, A review on g-C3N4-based photocatalysts, Applied surface science, 391 (2017) 72-123.

[33] S. Ye, R. Wang, M.-Z. Wu, Y.-P. Yuan, A review on g-C3N4 for photocatalytic water splitting and CO2 reduction, Applied Surface Science, 358 (2015) 15-27.

[34] A. Mishra, A. Mehta, S. Basu, N.P. Shetti, K.R. Reddy, T.M. Aminabhavi, Graphitic carbon nitride (g–C3N4)–based metal-free photocatalysts for water splitting: a review, Carbon, 149 (2019) 693-721.

[35] C. Zhang, Y. Li, D. Shuai, Y. Shen, W. Xiong, L. Wang, Graphitic carbon nitride (g-C3N4)-based photocatalysts for water disinfection and microbial control: A review, Chemosphere, 214 (2019) 462-479.

[36] F. Yan, Y. Wang, J. Zhang, Z. Lin, J. Zheng, F. Huang, Schottky or ohmic metal–semiconductor contact: influence on photocatalytic efficiency of Ag/ ZnO and Pt/ZnO model systems, ChemSusChem, 7 (2014) 101-104.

[37] R. Raji, K. Sibi, K. Gopchandran, ZnO: Ag nanorods as efficient photocatalysts: Sunlight driven photocatalytic degradation of sulforhodamine B, Applied Surface Science, 427 (2018) 863-875.

[38] H. Liu, Y. Hu, Z. Zhang, X. Liu, H. Jia, B. Xu, Synthesis of spherical Ag/ZnO heterostructural composites with excellent photocatalytic activity under visible light and UV irradiation, Applied Surface Science, 355 (2015) 644-652. [39] B. Li, R. Wang, X. Shao, L. Shao, B. Zhang, Synergistically enhanced photocatalysis from plasmonics and a co-catalyst in Au@ ZnO–Pd ternary core–shell nanostructures, Inorganic Chemistry Frontiers, 4 (2017) 2088-2096.

[40] C. Clavero, Plasmon-induced hot-electron generation at nanoparticle/metal-oxide interfaces for photovoltaic and photocatalytic devices, Nature Photonics, 8 (2014) 95-103.

[41] A. Azimi-Fouladi, S. Hassanzadeh-Tabrizi, A. Saffar-Teluri, Sol-gel synthesis and characterization of TiO2-CdO-Ag nanocomposite with superior photocatalytic efficiency, Ceramics International, 44 (2018) 4292-4297.

[42] M. Mousavi, A. Habibi-Yangjeh, M. Abitorabi, Fabrication of novel magnetically separable nanocomposites using graphitic carbon nitride, silver phosphate and silver chloride and their applications in photocatalytic removal of different pollutants using visible-light irradiation, Journal of colloid and interface science, 480 (2016) 218-231.

[43] X. Wang, J. Yan, H. Ji, Z. Chen, Y. Xu, L. Huang, Q. Zhang, Y. Song, H. Xu, H. Li, MO degradation by Ag–Ag 2 O/gC 3 N 4 composites under visible-light irradation, SpringerPlus, 5 (2016) 1-13.

[44] S. Renukadevi, A.P. Jeyakumari, A one-pot microwave irradiation route to synthesis of CoFe2O4g-C3N4 heterojunction catalysts for high visible light photocatalytic activity: Exploration of efficiency and stability, Diamond and Related Materials, 109 (2020) 108012.